

ግንባር ሃገራዊ ድህነት ኤርትራ
ቤት ጽሕፈት ሄናን ባህልን

جبهة الانقاذ الوطني الارتري
مكتب الاعلام والثقافة

Eritrean National Salvation Front
Information and Cultural office

ተበጉሶ ዘተ መን ይወስድ? ብከመይ ከ?

አብ ዝሓለፉ ጽሑፋትና ብዛዕባ ተደላይነት ዘተ ተቐውሞ ሓይልታት ዝምልከት ተዛርብና ምንባርና ዝዝከር'ዩ። እዚ ጉዳይ'ዚ ግብራዊ ኩውንት ክሳብ ዝኸውን፡ ግንባር ሃገራዊ ድህነት ኤርትራ ይኹን ካልኣት መሓዞት ሃገራዊ ሓይልታት ኣብ ደምበ ተቐውሞ ክሳብ ዝሃለና ብተደጋጋሚን ብቐጻልን እንኪንዘረብሉ ዝድርኽና ወድዓዊ ምኽንያታት ህያው ስለዝኾነዩ። ንሱ ድማ ዘይሓድነታዊ ህልው ኩውንት ተቐውሞ ሓይልታት ኤርትራ'ዩ። ናይ'ዚ ወድዓዊ ፍንጮል ኩውንት'ዚ መሰረታዊ ጠንቅታቱ ኣብ ውሽጢ ሓደ ወድብ ብዝሓ ዝምባሊታት ብምጽዋር ቀስ ብቀስ ብውሽጣዊ ቅኑዕ ዲሞክራሲያዊ ኣገባብ ምምሕዳሩ ዘይምብቓዕ መሪሕነታዊ በዓል ቤታዊ ሕጽረታት ብሓደ ሸነኽ፡ ነዚ ሕጽረታት'ዚ ብኣጋኡ ብሰለያዊ መሓውራቱ እናኣጸነዎ ንዝቀላቀሉ ውሽጣዊ ዝምባሊታት መብዛሕቲኡ ጊዜ ብዝተፈላለዩ መልካዓት ኣረሳሲኑ ዘገትጎ ኢድ ኣእታውነት ደገአዊ ሓይልታት ካላ ብቲ ካልእ ሸነኽ'ዩ። ከምኡ'ውን ኣብ መንጎ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ዝቃለሱ ኤርትራዊ ወድባት ምስ ወድዓዊ ተደላይነታት ምዕሩይ ዝምድና ተቃለስቲ ወድባት ዘይሳነ ብናቱ መዐየሪታት ንገለ ዘርሕቅን ንገለ ዘቀርብን ንገለ ዝዋሰንን፡ ስቱርን ቅሉዕን ደገአዊ ረጅሙ'ውን'ዩ። ካብ'ዚ ዝተጠቐሰ ፈሊኻ ዘይረኣ ድማ፡ ሱልኳታት ጸላሊ ህዝቢና ዝኾነ ጉጅለ ህግደፍ ከም ዝህልዎ'ውን ዝሰሓት ኣይኮነን። ስለ'ዚ ኣብ ውሽጢ ሓደ ወድብ ይኹን ኣብ መንጎ ዝተፈላለዩ ወድባት ብቐንዱ መሰረታዊ ጠንቁ ዘይሓድነታዊ ኩውንት ተቐውሞ ፖለቲካ ሓይልታት ኤርትራ መሪሕነታዊ በዓል ቤታዊ ሕጽረታት እንተኾነኳ፡ እቲ ግዳማዊ ኢድ ኣእታውነት በኣሰራርዓኡ ካልኣዊ ይኹን'ምበር፡ ኣብ ወድዓዊ ኩውንትና ብግብሪ ወሳኒ ቦታ ክሒዝ ይረኣ ኔሩ'ዩ። ናይ'ዚ ህልው ምምቕቓል ኩውንት'ዚ መዘዙ ዝግለጸሉ ደረጃን ዑምቀትን ብዘየገድስ ጥጡሕ ድኽዒ ሰሓቢ ግዳማዊ ኢድ ኣእታውነታት ምጂኑ ኪንስሕቶ የብልናን። ብክንዲ ሓያልነት ጽልዋኡ ድማ መልክዕ ዝምድና ተቃለስቲ ሓይልታት ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ክሕርፍ፣ ወይ ክልስልስ ይኸውን'ዩ። ብፍላይ ኣሉታዊ ግደ ደገአዊ ረጅሙ ብዝምልከት ከከም ካብኡ ዝበጸሐ ጉድኣት፣ ወይ ካብኡ ብዝረኸበ ጥቕምታት፣ ወይ ብኡኡ ዝተሃመሸን (ዝተዋሰነ) ዘንጸባርቑ፡ ነዚ ሓፈሻዊ ኣዘራርባ'ዚ ዝቅበል፣ ወይ ዘይቅበል፣ ወይ'ውን ብከፍል ዝቅበል ክህልዉ ይኸእሉ'ዮም። ኣብ'ዚ ጉዳይ'ዚ ኣብ ሓደ መርገርጺ ምምጻእ ኣይከልንዮ።

ነዚ ኣሰካፊ ኣተሃላልዎ ገድላዊ ኩውንትና ንምስጋር ምቅላስ ወድዓዊ ግድነት'ዩ። መንቀልኡ ብዘይገድስ ኣብ መንጎ ኤርትራውያን ተቃለስቲ ዝርከብ መሪሪ ጊዜኡ ወሲዱ ዝበለየ ምስኡ ከየብልየና ምእንቲ፡ መድረኽ ቃልሲ ተቐውሞ ንድሕሪት ዝጎቲትን ሓደጋ ሕንፍሽፍሽ ዝስከምን ሕድሕድ ምንጽጻግ ብሓባር ኪንስዕር ይግባኣና። ነዚ ቅድሚ ደመኛ ቅመኛ ስርዓት ሓደ ሰብኣይ ምስዓር፡ ንሕና ተቐውምቲ ሓይልታት ቅድሚ ኩሉን ልዕሊ ኩሉን ብቐዳምነት ኣብ ነፍስና ኪንዕወት ይህልወና። እዚ ማለት ካላ ኣብ መስርሕ ቃልሲ ተቐውሞ ብዝተፈላለዩ ደረጃታት ዝተዋህለሉ ስምዒታት ምረትን ግጉይ ኣካይዳን፡ ኩላህና ዝተጎዳእናሉን፡ ልዕሊ ኩሉ ካላ ህዝቢና ኣብ ክንዲ ኣብ ጎኒ ተቐውሞ ሓይልታት ዝሰለፍ ኣብ ዝምልከቶ ቃልሲ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ተማዕዳዊ ክኸውን ዝገበረን ከም ምጂኑ መጠን፡ ሓደ ነቲ ካልእ ሓለፍነት እንከየሰከም ከም ናይ ኩላህና ሓላፍነት ምእማንን ምቅባልን ይሓይሸ። እዚ ነጥቢ'ዚ ንኣምስሉነት ዳኣ ከይከውን'ምበር፡ ኣብ ቅድሚ ህዝቢና ኪንቀርብ እንከሎናሲ፡ ነዚ ሓቂ'ዚ እንተላይ ናይ ስምዒታት ጓህዩና ሓዊስና ንቅበሎ ኢና።

ነዚ ሕሱም ኣተሃላልዎ ንምስጋር ኣብ ሕድሕድና ኣፍ ደገ ዘተ ምኽፋትን፡ ንዕኡ ዘገልግል ተበጉሶ ዘተ ምውሳድን ከምዘድልየና እሙን ሓቂ'ዩ። ብዘተ ኣብ ልዕሊ ናይ ፍስና ጌጋታት ከነዕወት ንኸእል ኢና። ብውጽኢታት ዘተ ሃገራዊ መሳርዕና ብስሙር ኣመራርሓ ኪንጥርንፍን ከነዕጥቅን ንኸእል ኢና። ኣብ ነፍሱ ብዘተ ናይ ዝተዓወተ ስሙር ሃገራዊ ሓይልታት ኩሉን'ናዊ ዝተወሃሃደ መሳርሒታት ቃልሲታትና ኣንጻር ስርዓት ኢሳያስ ብስሙር ቃልሲ ከነቐንጎ እንበቐዓሉ ህምት፡ ምውዳቕ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ኢሳያስ ኪቀላጠፍን፡ ዕድመ ቃልሲ ተቐውሞ ክሓጽን ስቕያት ህዝቢና ብመጠኑ ክቃለልን ይኸእል'ዩ። እዚ ካላ ህዝቢና ኣብ ሃገራዊ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ሕቶኡ ብዋሕዚ ክሰለፍ ዝድርኽ፣ ናይ ሓደገኛ ተማዕዳውነት ሓጺር ዝሰብርን፡ ከም ቐጥታዊ ውጽኢቱ ድማ ሚዛን ሓይሊ ኤርትራዊ ተቐውሞ ንረብሓ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ክዛዝው ዝገብርን ብምጂኑ፡ ብርግጽ ተዓዋትነት ዲሞክራሲያዊ ቃልሲና ጋህዲ ይኸውን።

ስለ'ዚ ንዘተ ዘገልግል ተበጉሶ ምውሳድ ህጹጽ መድረኻዊ ተደላይነት'ዩ። ተበጉሶ ማለት እንታይ ማለት'ዩ? ናይ ተበጉሶ ትርጉም ሰፊሕ'ኳ እንተ'ኾነ፡ ብጽግታ ክግለጽ እንከሎ፡ ዝሓሰብካዮ ርኢቶ ንምይይጥ ኣቐድምካ ምቅራብ፣ ወይ ናይ ክትበጽሖ ዝደለኻዮ ሸቶ ኣቐድምካ ስጉምቲ ምውሳድ ማለት'ዩ። ስለ'ዚ እንተስ ርኢቶ ኣቐድምካ ምቅራብ፣ ወይ ስጉምቲ ኣቐድምካ ምውሳድ፡ ምስ'ቲ እንዛረበሉ ዘሎና ጉዳይ ዘተና ዝሳነዮ። በዚ መሰረት ኣብ መንጎ ዝተፈላለዩ ፖለቲካ ውድባት በበይኑ ርኢቶታትን መርገጻትን ስለዘሎዉ፡ ገልጻም ቀዲሞም ናይ ዘተ ተበጉሶ ርኢቶ ኪወስዱ ይኸእሉ'ዮም። ዘተ ማለት ብምይይጥ ርኢቶታት ምልውዋጥ ማለት ስለዘኾነ፡ ኣብ መኣዲ ዘተ ቀርብና ብዛዕባ ኣብ ሃገራዊ ጉዳያት ዘሎና መርገጻት እናተመያይጥና፡ ርሕቀቱን ቅርብቱን ኪንርኢ የኸእለና። ዘተ ዝግበር ፍልልያት ንምውጋድ ዘይኮነስ፡ ፍልልያት ንምጽባብ'ዩ። ብእኡ መሰረት ብዝተሓተ ደረጃ ክቀራረቡ ዝኸእሉ ርኢቶታት ብምጥርናፍ ብሓባር እንከላኸለሉን እንምእዘዘሉን ሓባራዊ መርገጺታትን፡ መድረኻዊ ሓባራዊ መሪሕነትን ምውናን'ዩ። ዘይቀራረቡ ርእይቶታት ድማ ነቲ ዝተሓተ ስምምዕ መታን ከይፍንቅልዎ ዝመሓደርሉ ዝሓሸ ኣገባባት ምንዳይ።

ተበጉሶ ዘተ ዝወስድ ወገን፡ ናይ'ዚ መድረኻዊ ህጹጽ ተደላይነት ዘተ ዝተረኣዮ'ዩ። ዝኾነ ተበጉሶ ዘተ ክወስድ ኣይክእልን'ዩ። ብርግጽ ኣብ መንጎ መሓዞት ተቓለስቲ ሓይልታት ዝህልው መልከዓት ዝምድናታት፡ ነቲ ተበጉሶ ዘተ ብኣሉታ፣ ወይ ብኣወንታ ክጽልውዎ ይኸእሉ'ዮም። ንኣብነት ኣብ መንጎ ብመረረ ዝተቋሰሉን ብምንጽጻግ ክም ዳቋ ዝተነፍሑን ውድባት ዝህልው መልክዕ ዝምድና፡ እቲ ሰናይ ተበጉሶ ብዝኾነ ወገን ይምጻእ ብዘይገድስ፡ መብዛሕትኡ ጊዜ ሰናይ ኣየረኣዮምን'ዩ። ብስንክኡ እቲ ተበጉሶ እንክይተላዕለ ክመክን፡ ወይ ናይ ህዝቢ ቅሬታት ንምስጋር ንጊዜያዊ ሃልኪ ትቕብሎ'ም፡ ኣብ ባይታ ነዊሕ ጊዜ ዘይጸንዕ ይኸውን። ስለ'ዚ ኣብ መንጎ ክምዘኣቶም ዚኣመሰሉሉ ሓይልታት ዝውሰድ ተበጉሶ ዘተ፡ በቲ ባዕላዊ መረረታት ስለዝተልበብ ዕንቅፋታት ክምዘጋጥም ርዱእ'ዩ። ህልው መድረኽ ልዕሊ'ቲ ድሑር መረረ ክብ ኢልና ኪንርከብን ኪንረኣን'ዩ ዝጥልበና ዘሎ። ክምኡውን ኣብ መንጎ'ቶም ህዱእ ዝምድና ዝህልዎም ወድባት ዝውሰድ ተበጉሶ ዘተ፡ ናይ ምቅልጣፍ ዕድል ስለዝረከብ፡ ኣብ ህዱእ ባይታኣም ክጸንዕ ዝኸእል ይኸውን። ተበጉሶ ዘተ ዝወስድ ወገን፡ ብቐጻልነት ናይ'ቲ ዝወስዶ ዘሎ ተበጉሶ ክብደት ዝርዳእን፡ ካብ ዝኾነ ባዕላዊ ሚዛናት ዝረሓቐ ታሪኻዊ ሓላፍነት ክወስድ ዝተዳለወን ሓይል ክእለት ተጻዋርነት ዝውንንን ክኸውን ኣሎዎ።

ካብ'ዚ ህልው ክውንነት'ዚ ብምብጋስ፡ ተበጉሶ ዘተ ኩሉ ሻዕ ብድሆታት ዘይብሉ ብስቲ ዝተነጻፈ ባይታ'ዩ ማለትና ኣይኮነን። ብሕልና ዝጥመትውን ኣይኮነን። እኳ ዳኣ ኣብ ቅድሚኡ በበይኑ መግለጺታትን ትርጉማትን ዝሒዙ ኣዝዩ ሓይል ብድሆታትን ሓይሎይ መሰናኸላትን ክጸንሕዎ'ዮም። ብመንጽር'ዚ ምብኣር፡ እቲ ተበጉሶ ዝወስድ ወገን ካብ ህጹጽነት ተደላይነት ዘተ ጥራይ ተበጊሱ፡ ንተበጉሶኡ ዘወቂት ምቹእ ባይታ ዝምድናታት ዘሎዎምን ዘይብሎምን ወገናት እንከየጸነዕ ኣብ ክንዲ ንኹሉ ብሓደ ጊዜ ብኣልማማ ንዘተ ካብ ምጽዋዕ ምጥንቓቕ ዝሓይሽ ይመስለና። ምክንያቱ ከምዚ ዓይነት ተበጉሶ ዘተ ቅቡልነት ክረከብ፣ ወይ ዘይክረብ፣ ዘይተፈልጠ ጻዊቲት ዘተ ምግባር፡ ብውሽጡ ሓደጋ ፍሽለት ዝሓቕፈ'ዩ። ካብ'ዚ ሓደጋዚ ዘይተጠንቐቐ ወገን፡ ተበጉሶኡ ብካልኣት ወገናት ተቀባልነት እንተዘይረኸቡ ናይ ባዕሉ ባዕላዊ ትርጉም ስለዝህበ ቅድሚ ዝኣገረ ሞራሊ ንባዕሉ'ዩ ዝሃሊ።

ዘተ ብወለንታዊ ሓራ ድልዎትን ቅሩብነትን ናጻት ውሳኔ ወኒንካን እተኣትዎ ፖለቲካዊ ስርሒት'ዩምበር፡ ብዝኾነ ይኹን ግዳማዊ ጻቕጥታት ክትኣትዎ ትግደደሉ ኩነታት ክኸውን ስለዘይብሉ፡ ንተዓዋትነቱ ዘውሒስ ጥጡሕ ባይታ ምንጻፍ ኣገዳሲ'ዩ። እዚ ድማ ክልተኣዊ ዝምድናታት ምምሕያሽ ኣገዳሲነት ኣሎዎ። እዚ ንባዕሉ ርእሱ ዝኸኣለ ጥዑይ ኣገባብ ቃልሲ'ዩ። ስለ'ዚ እቲ ተበጉሶ ዘተ ዝወስድ ኣካል፡ ናይ'ቶም ንዘተ ዝጽውዖም ዝተፈላለዩ ወገናት ዓይነት ዝምድናታቶምን ዝርከቡሉ ቦታታቶምን ጊዜታቶምን ኣጽኒዑ ክብገስ ኣሎዎ። ብከምዚ ዓይነት ጥበብ ዝብገስ ሓይሊ፡ ነቶም በበይኖም መልከዓት ዝምድናታት ዘሎዎም ሓይልታት ኣብ ግምት ዝወሰድ ተዓጻጻፊ ስልቲታት ክኸተል ይኸእል'ዩ። በዚ መሰረት ገልጻም እንኪዛተዩ፣ ወይ እንከሰምሩ እንከሎዉ፡ እቶም ዘይዛተዩ፣ ወይ ዘይሰመሩ፡ ነቶም ዝዛተዩን ዝሰምሩን፡ ከም ነዕሎም ካብ ህዝቢ ምንጻል ዝዓለመ ጌሮም ኪወስዱዎ ዘይኮነስ ዝግበኣም፡ ምስኣቶም ዝነበሮም መልከዓት ዝምድናታትን ውሽጣዊ ኣተሃላልዎኦምን ምቹእነት ዝርከቡሉ ቦታታትን ብቅንዕና ክግምገምዎ ኣሎዎ።

ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን ግንባር ሃገራዊ ድሕነት ኤርትራ

2 መስከረም 2019

